

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور ۳۰. بخش آب

دفتر مطالعات زیربنایی

دوره یازدهم - سال دوم

شماره چاپ:

تاریخ چاپ:

شماره ثبت: ۷۱۵

کد موضوعی: ۲۵۰

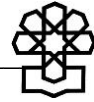
شماره مسلسل: ۱۷۹۷۵

دی ماه ۱۴۰۰

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۱	مقدمه
۲	۱. تصویر کلان بخش آب در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱
۳	۲. اسناد بالادستی در بخش آب مرتبط با بودجه‌های سالیانه
۵	۳. تبصره‌های مهم لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ مرتبط با بخش آب
۹	۴. بررسی اعتبارات و ظرفیت‌های بخش آب در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱
۹	۴-۱. اعتبارات فصل منابع آب
۱۰	۴-۲. اعتبارات فصل آب و فاضلاب
۱۱	۴-۳. اعتبارات مرتبط با بخش آب در ردیف‌های متفرقه لایحه بودجه سال ۱۴۰۱
۱۲	۵. عملکرد اعتبارات بخش آب در هشت‌ماهه اول سال ۱۴۰۰
۱۳	۶. اظهارنظر کارشناسی و پیشنهادها
۱۷	پیشنهادها
۲۰	نتیجه‌گیری
۲۱	منابع و مآخذ

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور ۳۰. بخش آب

چکیده

فصول مربوط به بخش آب در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، مشابه سایر بودجه‌های سنواتی، فصل منابع آب (از امور اقتصادی) و فصل آب و فاضلاب (از امور مسکن، عمران شهری و روستایی) است. مجموع اعتبارات فصول مذکور در لایحه معادل ۱۳۶,۲۷۵,۳۲۰ میلیون ریال است. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای فصل منابع آب و فصل آب و فاضلاب نسبت به رقم مصوب قانون بودجه سال ۱۴۰۰ به ترتیب حدود ۱/۰ درصد کاهش و ۲۱/۷ درصد رشد داشته‌اند. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ اعتبارات مربوط به برنامه‌های تأمین آب و عرضه آب رشد داشته و اعتبارات سایر برنامه‌های ذیل فصل منابع آب، از جمله برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل و برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب کاهش داشته است. همچنین در فصل آب و فاضلاب، برنامه ارائه خدمات آب شهری و روستایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ رشد چشمگیری داشته است. از نکات مهم و قابل توجه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ مرتبط با بخش آب می‌توان به گام مثبت و قابل تأیید در جهت برقراری حق‌النظاره منابع آب زیرزمینی که از سال گذشته در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ لحاظ شده بود، لزوم توجه به اثربخشی طرح‌های آبیاری تحت فشار و نوین در صرفه‌جویی واقعی آب، لزوم توجه به چالش‌های مختلف مربوط به تکمیل و اتمام طرح‌های توسعه منابع آب در حوضه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک و لزوم توجه به تأمین آب شرب شهرهای دارای تنش اشاره کرد.

مقدمه

بودجه‌ریزی سالیانه دارای جهت‌گیری‌های زمانی مشخص بوده و گامی است که گام‌های سال بعد را مشخص می‌کند. بودجه سالیانه رابطه تنگاتنگی با برنامه‌های توسعه پنج‌ساله دارد و حسن تدوین آن، برآورد اهداف برنامه‌های توسعه پنج‌ساله را به دنبال خواهد داشت. وقوع کم‌آبی‌ها و خشکسالی‌های متعدد در دو دهه اخیر یا به عبارت دیگر بحران آب از یک طرف به همراه وقوع برخی سیل‌ها در سال‌های اخیر و همچنین کمبود اعتبارات با توجه به شرایط نامناسب اقتصادی کشور از طرف دیگر، باعث شده است که حساسیت بودجه‌ریزی برای بخش آب مضاعف شود.

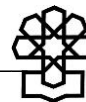
معمولاً بخش آب (شامل فصل منابع آب و فصل آب و فاضلاب) در قوانین بودجه سنواتی نسبت

به بسیاری از فصول از اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای بالاتری برخوردار است که این امر به دلیل حجم بالای سرمایه مورد نیاز برای طرح‌های این بخش است. در این گزارش تصویر بخش آب از جهات مختلف در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ ارائه و اعتبارات هزینه‌ای و تملک‌داری‌های سرمایه‌ای مندرج در لایحه با ارقام متناظر مصوب سال ۱۴۰۰ مقایسه می‌شود. بعد از آن بررسی کارشناسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ از مناظر مختلف در بخش آب و پیشنهادهای اصلاحی یا جدید مرتبط با بخش آب و در انتها نیز نتیجه‌گیری ارائه می‌شود.

۱. تصویر کلان بخش آب در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

فصول مرتبط با بخش آب در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، فصل منابع آب (ذیل امور اقتصادی) و فصل آب و فاضلاب (ذیل امور مسکن، عمران شهری و روستایی) است. جدول ۱ اعتبارات هزینه‌ای و تملک‌داری‌های سرمایه‌ای فصول مختلف امور اقتصادی و فصل آب و فاضلاب از امور مسکن، عمران شهری و روستایی را در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ و قانون بودجه سال ۱۴۰۰ نشان می‌دهد. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در امور اقتصادی، فصل منابع آب بعد از فصل حمل‌ونقل و فصل ارتباطات و فناوری اطلاعات از بیشترین اعتبار تملک‌داری‌های سرمایه‌ای معادل ۹۲,۰۸۱,۲۲۰ میلیون ریال برخوردار است. بالحاظ اعتبارات فصل آب و فاضلاب، اعتبارات کل بخش آب در لایحه سال ۱۴۰۱ برابر با ۱۳۶,۲۷۵,۳۲۰ میلیون ریال خواهد بود.

همان‌طور که جدول ۱ نشان می‌دهد، اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای فصل منابع آب در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نسبت به رقم مصوب در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ به میزان ۱/۰ درصد کاهش داشته است. رشد رقم مذکور برای اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای فصل آب و فاضلاب، ۲۱/۷ درصد است. شایان ذکر است که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ (مشابه قانون بودجه سال ۱۴۰۰)، برای اعتبارات هزینه‌ای فصل منابع آب و فصل آب و فاضلاب، اعتباری لحاظ نشده است. همچنین در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، از محل یارانه‌ها برای وزارت نیرو جهت خرید تضمینی آب استحصالی و پساب تصفیه شده از بخش غیردولتی، اعتبار هزینه‌ای معادل ۲۵,۲۰۰,۰۰۰ میلیون ریال لحاظ شده است.

جدول ۱. اعتبارات هزینه‌ای و تملک‌داری‌های سرمایه‌ای امور اقتصادی (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	هزینه‌ای		تملك‌داری‌های سرمایه‌ای	
		مصوب ۱۴۰۰	برآورد ۱۴۰۱	درصد تغییر	درصد تغییر
۱۳۰۱۰۰۰۰۰	فصل انرژی	۸,۹۸۱,۶۳۰	۱۱,۳۷۹,۵۸۵	۲۶/۷	۱۷,۵۵۷,۶۸۰
۱۳۰۲۰۰۰۰۰	فصل ارتباطات و فناوری اطلاعات	۲۷,۴۶۱,۳۵۶	۲۱,۹۹۸,۷۹۷	-۱۹/۹	۱۳۱,۴۴۶,۱۶۸
۱۳۰۳۰۰۰۰۰	فصل حمل‌ونقل	۷,۱۲۱,۵۹۴	۹,۷۲۰,۸۰۴	۳۶/۵	۱۶۹,۶۹۷,۷۰۵
۱۳۰۴۰۰۰۰۰	فصل صنعت و معدن	۱۲,۹۲۶,۲۴۵	۱۹,۹۲۰,۹۰۴	۵۴/۱	۸۶,۰۲۰,۵۸۰
۱۳۰۵۰۰۰۰۰	فصل بازرگانی	۳۲,۱۲۷,۷۸۱	۴۴,۷۰۴,۷۲۵	۳۹/۱	۶,۹۶۴,۲۶۰
۱۳۰۶۰۰۰۰۰	فصل کشاورزی و منابع طبیعی	۲۴,۰۶۵,۷۵۵	۳۰,۰۰۷,۸۶۰	۲۴/۷	۸۱,۱۶۳,۵۱۸
۱۳۰۷۰۰۰۰۰	فصل منابع آب	۰	۰	-	۹۲,۰۸۱,۲۲۰
۱۳۰۸۰۰۰۰۰	فصل روابط کار	۲,۹۲۹,۵۷۳	۳,۰۲۷,۲۲۳	۳/۳	۰
۱۳۰۹۰۰۰۰۰	فصل تعاون	۲,۰۲۸,۸۴۹	۱,۸۹۶,۷۷۹	-۶/۵	۰
۱۳۱۰۰۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۲۵,۰۷۲,۹۷۶	۵۶,۱۱۸,۷۹۷	۱۲۳/۸	۳,۲۳۹,۳۷۲
۱۵۰۳۰۰۰۰۰	فصل آب و فاضلاب	۰	۰	-	۴۴,۱۹۴,۱۰۰

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ و قانون بودجه سال ۱۴۰۰.

۲. اسناد بالادستی در بخش آب مرتبط با بودجه‌های سالیانه

احکام مرتبط و مهم قانون برنامه ششم توسعه به‌عنوان مهم‌ترین سند بالادستی موجود جاری کشور، مرتبط با لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در بخش آب، به‌شرح زیر است (قانون برنامه ششم توسعه). تحلیل کارشناسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ براساس احکام مهم قانون برنامه ششم توسعه در بخش‌های بعدی گزارش ارائه خواهد شد.

ماده (۳۵)

دولت مکلف است به‌منظور مقابله با بحران کم‌آبی، رهاسازی حقبه‌های زیست‌محیطی برای پایداری سرزمین، پایداری و افزایش تولید در بخش کشاورزی، تعادل‌بخشی به سفره‌های زیرزمینی و ارتقای بهره‌وری و جبران تراز آب، به‌میزانی که در سال پایانی اجرای قانون برنامه ۱۱ میلیارد مترمکعب شود، اقدامات زیر را به‌عمل آورد:

ب) توسعه روش‌های آبیاری نوین، اجرای عملیات آب و خاک (سازه‌ای و غیرسازه‌ای)، توسعه آب‌بندها و سامانه (سیستم)‌های سطوح آبرگیر حداقل به میزان ۶۰۰ هزار هکتار در سال.
تبصره - برای توسعه روش‌های آبیاری نوین حداقل هشتادوپنج درصد (۸۵٪) هزینه‌ها به‌عنوان کمک بلاعوض توسط دولت در قالب بودجه سالیانه تأمین و پرداخت می‌شود.

ح) نصب کنتور هوشمند و حجمی آب با اعطای تسهیلات از وجوه اداره شده بر روی چاه‌های دارای پروانه بهره‌برداری تا پایان اجرای قانون برنامه.

خ) استفاده از آب استحصالی سدها، با اولویت تأمین آب شرب مورد نیاز در حوضه آبریز محل استقرار سد.

ر) دولت موظف است تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه طرح الگوی کشت را برای تمامی نقاط کشور تعریف نموده و در طی سال‌های اجرای این قانون به مورد اجرا گذارد. وزارت نیرو موظف است تخصیص آب را طبق طرح الگوی کشت در اختیار کشاورزان قرار دهد.

ماده (۳۶)

الف) دولت مکلف است اقدامات لازم را با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی در جهت اصلاح نظام بهره‌برداری آب آشامیدنی، بهره‌وری استحصال و بهره‌وری مصرف آن را حداقل معادل سی درصد (۳۰٪) ارتقا دهد و نیز حداقل سی درصد (۳۰٪) آب آشامیدنی مناطق جنوبی کشور را از طریق شیرین کردن آب دریا تا پایان اجرای قانون برنامه تأمین نماید.

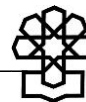
تبصره - وزارت نیرو موظف است تا پایان اجرای قانون برنامه تمهیدات لازم را جهت تأمین، طراحی و ساخت حداقل معادل هفتاد درصد (۷۰٪) آب شیرین‌کن‌های مورد نیاز در شهرهای حوزه خلیج فارس و دریای عمان را از جمله از طریق خرید تضمینی آب شیرین‌شده و نیز مدیریت هوشمند و تجمیع خرید آب شیرین‌کن از طریق انتقال فناوری به داخل انجام دهد. مدیریت انتقال فناوری از طریق جهاد دانشگاهی، دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی و شرکت‌های دانش‌بنیان انجام می‌شود.

ماده (۳۷)

دولت مکلف است تمهیدات لازم را با استفاده از انواع روش‌ها از جمله سازوکارهای ذیل تا پایان اجرای قانون برنامه، علاوه بر وضع موجود جهت افزایش حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) پوشش شبکه فاضلاب شهری کشور را فراهم نماید.

الف) استفاده از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی داخلی و خارجی و سازمان‌های بین‌المللی در ازای واگذاری پساب استحصالی.

ب) استفاده از منابع حاصل از فروش پساب فاضلاب جهت توسعه و تکمیل طرح‌های فاضلاب شهری با پیش‌بینی منابع و مصارف آن در قانون بودجه سنواتی.

۳. تبصره‌های مهم لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ مرتبط با بخش آب

احکام مهم مرتبط با بخش آب در تبصره‌های ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به شرح زیر است (لایحه بودجه سال ۱۴۰۱):

تبصره «۳»

الف) با رعایت بند «الف» ماده (۴) قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۴۰۱ سقف تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) برای طرح‌های دولتی و غیردولتی معادل ریالی بیست و شش میلیارد (۲۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) یورو تعیین می‌شود. در مواردی که استفاده از تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) منوط به تضمین دولت جمهوری اسلامی ایران مبنی بر بازپرداخت اصل و هزینه‌های تسهیلات مالی اخذ شده از منابع بانک‌های کارگزار خارجی و بانک‌ها و مؤسسات مالی و توسعه‌ای بین‌المللی باشد، وزیر امور اقتصادی و دارایی مجاز است پس از تصویب هیئت وزیران به نمایندگی از طرف دولت ضمانتنامه‌های کلی و یا اختصاصی مورد نیاز برای طرح‌های مذکور را حداکثر ظرف مدت یک‌ماه صادر و یا اختیار امضای آن را با تصویب هیئت وزیران به مقام مسئول ذی‌ربط تفویض کند.

در مورد کلیه طرح‌های دولتی و غیردولتی متقاضی استفاده از تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) اخذ تأییدیه دستگاه اجرایی ذی‌ربط (به‌منظور تأیید اولویت برای استفاده از تأمین مالی خارجی)، وزارت امور اقتصادی و دارایی (به‌منظور صدور ضمانتنامه دولتی)، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (به‌منظور پایش (کنترل) تعادل و مدیریت تراز ارزی کشور) و سازمان برنامه و بودجه کشور (صرفاً برای پایش (کنترل) طرح‌های بخش دولتی شامل طرح‌های شرکت‌ها و طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای) ضروری بوده و بازپرداخت اصل و سود تسهیلات هر یک از طرح‌ها از محل عایدات آنها و یا منابع پیش‌بینی شده در این قانون قابل پرداخت می‌باشد.

شورای اقتصاد با رعایت اولویت‌های بند «پ» ماده (۴) قانون برنامه ششم توسعه مجوز استفاده طرح‌های بخش دولتی که دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی باشند، از تسهیلات مذکور را صادر می‌کند.

در خصوص طرح‌های غیردولتی، وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است پس از اخذ تضمین لازم از بانک‌های عامل که به پشتوانه اخذ وثایق مناسب و کافی از مالکان طرح‌ها صادر شده است، نسبت به صدور ضمانتنامه بازپرداخت اقدام کند.

تبصره «۵»

در سال ۱۴۰۱ اجازه داده می‌شود با رعایت قوانین و مقررات و موازین شرعی:

الف) شرکت‌های دولتی تا سقف هشتاد هزار میلیارد (۸۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال اوراق مالی اسلامی ریالی با تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود، منتشر کنند تا برای اجرای طرح‌های دارای

توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی خود که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، به مصرف برسانند. سهم هریک از شرکت‌ها در آیین‌نامه اوراق مالی اسلامی که به پیشنهاد مشترک سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، تعیین خواهد شد.

ب) به دولت اجازه داده می‌شود برای تأمین مالی مصارف این قانون تا سقف هشتصد و شصت هزار میلیارد (۸۶۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، اوراق مالی اسلامی (ریالی - ارزی) از جمله اسناد خزانه اسلامی که منطبق بر قوانین و مقررات و در چارچوب عقود اسلامی باشد، را منتشر و منابع حاصل از انتشار نقدی اوراق را به ردیف شماره ۳۱۰۱۰۸ جدول شماره (۵) این قانون واریز و اسناد خزانه اسلامی موضوع ردیف درآمدی ۳۱۰۱۰۳ جدول شماره (۵) این قانون را با حفظ قدرت خرید و با سررسید تا پایان سال ۱۴۰۴ منتشر و به طلبکاران دستگاه‌های اجرایی بابت تأدیه مطالبات واگذار کند.

بازپرداخت اصل، سود و هزینه‌های مربوط به انتشار اوراق در جداول شماره (۸) و (۹) این قانون پیش‌بینی و قابل پرداخت است.

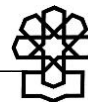
تخصیص اسناد و اوراق این بند با رعایت ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه کشور مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ توسط سازمان برنامه و بودجه کشور انجام و طبق موافقتنامه متبادله با این سازمان هزینه می‌شود.

تبصره «۶»

الف) وزارت نیرو از طریق شرکت‌های آب و فاضلاب استانی سراسر کشور مکلف است علاوه بر دریافت نرخ آب‌بهای شهری، به‌ازای هر مترمکعب فروش آب شرب بالاتر از الگوی مصرف تعیین شده توسط هیئت وزیران، پانزده درصد (۱۵٪) نرخ آب‌بها را افزایش داده و از مشترکان آب شهری، دریافت و به خزانه‌داری کل کشور واریز کند. وجوه فوق مشمول مالیات بر درآمد و مالیات بر ارزش افزوده نخواهد بود. صد درصد (۱۰۰٪) وجوه دریافتی تا سقف نهصد و شصت و پنج میلیارد (۹۶۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از محل حساب مذکور در ردیف معین در بودجه شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور صرفاً جهت آبرسانی شرب روستایی و عشایری و اصلاح شبکه آب مربوطه به آن اختصاص می‌یابد. بیست درصد (۲۰٪) اعتبار مذکور برای آبرسانی شرب عشایری و هشتاد درصد (۸۰٪) برای آبرسانی شرب روستایی براساس شاخص جمعیت و کمبود آب شرب سالم بین استان‌های کشور در مقاطع سه‌ماهه از طریق شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور توزیع می‌شود تا پس از مبادله موافقتنامه بین سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها و شرکت‌های آب و فاضلاب استانی و یا سازمان امور عشایر ایران هزینه شود.

تبصره «۸»

الف) در راستای اجرای بند «ب» ماده (۳۵) قانون برنامه ششم توسعه، دولت مکلف است اعتبارات مورد نیاز را از محل طرح‌های ذیل برنامه‌های ۱۳۰۶۰۱۲۰۰۰ و ۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰ به‌عنوان سهم کمک بلاعوض

دولت هزینه کند. سهم باقی مانده به عنوان سهم بهره‌برداران به صورت نقدی یا تأمین کارگر و تأمین مصالح یا کارکرد وسایل راه‌سازی و نقلیه یا تهاتر زمین و یا نصب شمارشگر (کنتور) های هوشمند بر روی چاه‌های دارای پروانه بهره‌برداری قابل پذیرش است.

وزارت نیرو موظف است پس از اجرای طرح، نسبت به نصب کنتور هوشمند اقدام و پروانه بهره‌برداری را اصلاح نماید.

ج) شرکت‌های آب منطقه‌ای استان‌ها و سازمان آب و برق خوزستان مکلفند از محل منابع داخلی خود و بخشی از اعتبارات طرح‌های تعادل‌بخشی و تغذیه مصنوعی در قالب وجوه اداره شده نسبت به تأمین هزینه‌های خرید و نصب شمارشگر (کنتور) های حجمی و هوشمند چاه‌های آب کشاورزی مجاز، اقدام کنند و اصل مبلغ تسهیلات پرداختی را بدون هیچ‌گونه سود به صورت اقساط با زمانبندی که به تصویب وزرای نیرو و جهاد کشاورزی می‌رسد از کشاورزان صاحب این چاه‌ها دریافت کنند.

صد درصد (۱۰۰٪) اقساط وصولی برای اجرای طرح‌های احیا و تعادل‌بخشی منابع آب زیرزمینی در اختیار شرکت‌های آب منطقه‌ای استان‌ها و سازمان آب و برق خوزستان قرار می‌گیرد.

(د)

۱. ده درصد (۱۰٪) وجوه حاصل از منابع دریافتی از مشترکان داخل شهرها که اقدام به تفکیک ملک و افزایش واحد می‌نمایند موضوع ماده (۱۱) قانون تشکیل شرکت‌های آب و فاضلاب مصوب ۱۳۶۹/۱۰/۱۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی، صرف اصلاح شبکه آب روستایی همان استان براساس شاخص جمعیت و کمبود آب شرب سالم در هریک از شهرستان‌های آن استان خواهد شد.

۲. شرکت‌های آب و فاضلاب استانی مجازند حداکثر ده درصد (۱۰٪) از منابع حاصل از اجرای تبصره «۳» قانون ایجاد تسهیلات برای توسعه طرح‌های فاضلاب و بازسازی شبکه‌های آب شهری مصوب ۱۳۷۷/۳/۲۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی را برای تسریع در اجرا و توسعه طرح‌های ایجاد تأسیسات آب و فاضلاب با اولویت اجرای طرح‌های فاضلاب در روستاهای همان بخش هزینه نمایند.

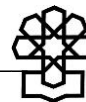
ه) در اجرای بند «ب» ماده (۳۳) قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی و برای حفظ و صیانت از آبخوان‌های کشور، شرکت‌های آب منطقه‌ای استان‌ها و سازمان آب و برق خوزستان مکلفند با توجه به شرایط اقتصادی و اقلیمی مناطق مختلف کشور از مصرف‌کنندگان آب کشاورزی برای چاه‌های مجاز فاقد شمارشگر (کنتور) هوشمند براساس پروانه بهره‌برداری آنها و برای چاه‌های مجاز دارای شمارشگر (کنتور) هوشمند براساس برداشت مجاز از آنها به‌ازای هر مترمکعب برداشت آب از آبخوان‌ها، حداکثر معادل ششصد (۶۰۰) ریال متناسب با کشت غالب منطقه و میزان درآمد کشاورزان طبق دستورالعمل مشترک وزرای نیرو و جهاد کشاورزی، دریافت و به ردیف شماره جدول ۱۶۰۱۱۲ (د) این قانون نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نمایند. معادل مبلغ واریزی پس از مبادله

موافقتنامه از محل ردیف ۵۲-۵۳۰۰۰۰ جدول (۹) این قانون به کشاورزان خسارت‌دیده از خشکسالی از طریق صندوق بیمه محصولات کشاورزی، خسارت نکشت به کشاورزان همان منطقه، برنامه‌های تعادل‌بخشی، آبخیزداری و اجرای طرح‌های افزایش بهره‌وری آب پرداخت می‌گردد. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارتخانه‌های نیرو و جهاد کشاورزی و سازمان برنامه و بودجه کشور تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. در اجرای این بند، اساسنامه صندوق بیمه محصولات کشاورزی اصلاح و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

درخصوص چاه‌های غیرمجاز وفق بند «ه» ماده (۴۵) قانون توزیع عادلانه آب نسبت به مسلوب‌المنفعه نمودن این چاه‌ها اقدام و جریمه مربوط به میزان برداشت آب تا زمان انسداد چاه به‌ازای هر مترمکعب حداکثر سه هزار (۳,۰۰۰) ریال متناسب با افت سفره و حج کسری مخزن سفره که حسب دستورالعمل وزیر نیرو تعیین می‌شود، دریافت می‌گردد.

و) به‌منظور پیشگیری و بازسازی خسارت ناشی از سیل و ساماندهی و لایروبی رودخانه‌ها و آب‌بندان‌ها به شرکت‌های آب منطقه‌ای استان‌ها و سازمان آب و برق خوزستان اجازه داده می‌شود بهره‌برداری از مصالح مازاد رودخانه‌ای و خاک مازاد آب‌بندان‌ها را از طریق مزایده به پیمانکاران و بهره‌برداران شن و ماسه (با به‌کارگیری پیمانکاران دارای صلاحیت) به‌شرط واریز حقوق دولتی و رعایت ملاحظات محیط‌زیستی واگذار نماید. در صورت وصول درآمد مازاد بر عملیات تعیین شده در قرارداد، منابع حاصله به ردیف درآمدی ۱۶۰۱۴۹ واریز می‌گردد. منابع حاصله از محل ردیف ۲۹-۵۳۰۰۰۰ جدول (۹) این قانون در اختیار شرکت مدیریت منابع آب ایران قرار می‌گیرد تا در چارچوب موافقتنامه متبادله با سازمان برنامه و بودجه کشور صرف ساماندهی رودخانه‌های کشور شود. گزارش عملکرد مالی و عملیاتی این بند، هر سه ماه یکبار توسط وزارت نیرو به سازمان‌های مدیریت بحران کشور و برنامه و بودجه کشور ارسال می‌شود. دستورالعمل اجرایی این بند ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ این قانون توسط وزارت نیرو تهیه و ابلاغ می‌گردد.

ز) وزارتخانه‌های نیرو (از طریق شرکت‌های ذی‌ربط) و جهاد کشاورزی مکلفند عواید حاصل از اجرای طرح‌های مهار و تنظیم آب‌های مرزی و مشترک به‌ترتیب فروش حق اشتراک، درآمد حاصل از فروش آب و برق (پس از کسر هزینه‌های بهره‌برداری طرح‌های مذکور) و واگذاری اراضی ملی پایاب دریافت و به‌ترتیب به ردیف‌های درآمدی شماره ۱۴۰۱۹۱ و شماره ۲۱۰۲۳۱ جدول شماره (۵) این قانون واریز نمایند. وجوه حاصل از محل ردیف ۸۰-۵۳۰۰۰۰ جدول شماره (۹) این قانون را پس از مبادله موافقتنامه با سازمان برنامه و بودجه کشور صرف تکمیل و بهره‌برداری طرح‌های نیمه‌تمام مهار و تنظیم آب‌های مشترک مندرج در پیوست شماره (۱) این قانون خواهد شد.

۴. بررسی اعتبارات و ظرفیت‌های بخش آب در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

۴-۱. اعتبارات فصل منابع آب

جدول ۲ اعتبارات برنامه‌های مختلف فصل منابع آب در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۴۰۰ را نشان می‌دهد. در میان برنامه‌های مختلف فصل منابع آب، بیشترین سهم، ابتدا مربوط به برنامه عرضه آب (۴۰,۰۰۳,۵۲۰ میلیون ریال) و سپس مربوط به برنامه تأمین آب (۳۸,۷۴۹,۱۷۰ میلیون ریال) است. همان‌طور که جدول ۲ نشان می‌دهد، اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برنامه‌های مختلف فصل منابع آب، در مجموع، نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۰ به میزان ۰/۶ درصد کاهش داشته است. از این میان برنامه‌های عرضه آب و تأمین آب دارای رشد بوده‌اند و بیشترین رشد مربوط به برنامه تأمین آب (۶۷/۵ درصد) و برنامه عرضه آب (۱۰/۵ درصد) بوده است. میزان رشد در سایر برنامه‌ها منفی بوده و بیشترین کاهش از برنامه‌های فصل منابع آب نیز مربوط به برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل (۱۰/۰- درصد) است. سایر نکات مهم قابل بیان به شرح زیر است:

- مشابه قانون بودجه سال ۱۴۰۰، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، اعتبارات هزینه‌ای مربوط به فصل منابع آب از محل‌های عمومی و اختصاصی به صفر تقلیل یافته است و اعتبار هزینه‌ای مربوط به این مورد از محل یارانه‌ها و برابر با ۲۵,۲۰۰,۰۰۰ میلیون ریال در نظر گرفته شده است. رقم هزینه‌ای یاد شده مربوط به وزارت نیرو - خرید تضمینی آب استحصالی و پساب تصفیه شده از بخش غیردولتی است که محل تأمین آن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ از محل یارانه‌هاست.

- با توجه به تخصیص اعتبارات قابل توجه برای برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک از صندوق توسعه ملی در سال‌های قبل و عدم تکمیل و بهره‌برداری این طرح‌ها، ردیف اعتبار این برنامه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ حذف شده است و در بخش اعتبارات مرتبط با بخش آب در ردیف‌های متفرقه با عنوان تکمیل طرح‌های مهار و تنظیم آب‌های مرزی از محل عواید طرح‌های تکمیل شده، معادل ۲,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال در نظر گرفته شده است.

- برنامه پژوهش‌های کاربردی در حوزه آب از فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی که در قانون بودجه سال ۱۴۰۰، معادل ۴۴۵,۰۰۰ میلیون ریال در نظر گرفته شده بود، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ حذف شده است.

- در جدول ۹ ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ (جدول اعتبارات ردیف‌های متفرقه)، به صورت موردی اعتباراتی برای برخی طرح‌ها و برنامه‌های بخش آب لحاظ شده است. در بخش‌های بعدی گزارش این اعتبارات ارائه خواهد شد.

جدول ۲. اعتبارات فصل منابع آب در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ و مقایسه آن

(میلیون ریال)

با اعتبار مصوب سال ۱۴۰۰

شماره طبقه‌بندی	عنوان	مصوب ۱۴۰۰	برآورد ۱۴۰۱	درصد تغییر
۱۳۰۷۰۰۰۰۰۰	جمع فصل منابع آب	۹۲,۶۳۰,۰۰۰	۹۲,۰۸۱,۲۲۰	-۰/۶
۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰	برنامه عرضه آب	۳۶,۱۹۳,۶۹۵	۴۰,۰۰۳,۵۲۰	۱۰/۵
۱۳۰۷۰۰۳۰۰۰	برنامه تأمین آب	۲۳,۱۳۷,۲۹۰	۳۸,۷۴۹,۱۷۰	۶۷/۵
۱۳۰۷۰۰۵۰۰۰	برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل	۶,۰۲۰,۰۰۰	۵,۴۲۰,۷۶۰	-۱۰/۰
۱۳۰۷۰۰۶۰۰۰	برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب	۸,۴۸۹,۰۰۰	۷,۹۰۷,۷۷۰	-۶/۸
۱۳۰۷۰۰۷۰۰۰	برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک	۱۸,۷۹۰,۰۱۵	-	-
۱۳۱۰۰۲۰۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی در حوزه آب (از فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی)	۴۴۵,۰۰۰	-	-

مأخذ: همان.

۲-۴. اعتبارات فصل آب و فاضلاب

جدول ۳ اعتبارات برنامه‌های مختلف فصل آب و فاضلاب در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۴۰۰ را نشان می‌دهد. در میان برنامه‌های مختلف فصل آب و فاضلاب، بیشترین سهم، مربوط به برنامه ارائه خدمات آب شهری و روستایی (۲۴,۲۹۵,۳۵۰ میلیون ریال) است و میزان اعتبارات برنامه توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب (۱۹,۶۶۷,۹۰۰ میلیون ریال) در نظر گرفته شده است. همان‌طور که جدول ۳ نشان می‌دهد، اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای برنامه ارائه خدمات آب شهری و روستایی و برنامه توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۰ به ترتیب ۱۳۵/۶ درصد رشد و ۲۳/۶ درصد کاهش داشته‌اند که در مجموع رشد ۲۱/۹ درصدی را برای کل اعتبارات این فصل رقم می‌زند.

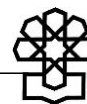
جدول ۳. اعتبارات فصل آب و فاضلاب در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

(میلیون ریال)

و مقایسه آن با اعتبار مصوب سال ۱۴۰۰

شماره طبقه‌بندی	عنوان	مصوب ۱۴۰۰	برآورد ۱۴۰۱	درصد تغییر
۱۵۰۳۰۰۰۰۰۰	جمع فصل آب و فاضلاب	۳۶,۰۶۲,۲۴۹	۴۳,۹۶۳,۲۵۰	۲۱/۹
۱۵۰۳۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب	۲۵,۷۴۷,۹۹۰	۱۹,۶۶۷,۹۰۰	-۲۳/۶
۱۵۰۳۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات آب شهری و روستایی	۱۰,۳۱۴,۲۵۹	۲۴,۲۹۵,۳۵۰	۱۳۵/۶

مأخذ: همان.

۳-۴. اعتبارات مرتبط با بخش آب در ردیف‌های متفرقه لایحه بودجه سال ۱۴۰۱
جدول ۴ اعتبارات مرتبط با بخش آب در ردیف‌های متفرقه لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ را نشان می‌دهد.
بر این اساس اعتبار هزینه‌ای و تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای به ترتیب معادل ۱۸,۵۰۰,۰۰۰ و ۱۲۸,۷۳۲,۵۰۰ میلیون ریال برای برخی از برنامه‌ها و طرح‌های بخش آب در ردیف‌های متفرقه لایحه لحاظ شده است.

اعتبارات مندرج در جدول ۴ عمدتاً مربوط به برخی طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای خاص بخش آب بوده و از این نظر طرح‌های تعادل‌بخشی منابع آب زیرزمینی، مهندسی رودخانه و طرح‌های فاضلاب شهرهای دارای تنش، آبرسانی و سامانه انتقال آب و مطالعات و اکتشاف آب‌های ژرف را شامل می‌شود. همچنین کمک‌زبان شرکت‌های آب منطقه‌ای و جبران زیان عملیات آب و فاضلاب روستایی سراسر کشور نیز به‌عنوان اعتبارات هزینه‌ای در این جدول لحاظ شده‌اند. شایان ذکر است که به دلیل نرخ‌های تکلیفی فروش آب و مقایسه آنها با قیمت تمام شده، برخی از شرکت‌های موضوعه زیان‌ده هستند.

جدول ۴. اعتبارات مرتبط با بخش آب در ردیف‌های متفرقه لایحه بودجه ۱۴۰۱ (میلیون ریال)

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان	هزینه‌ای	تملك‌دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع
۱	۵۲۰۰۰۰-۱	کمک‌زبان شرکت‌های آب منطقه‌ای	۱,۰۰۰,۰۰۰	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰
۲	۵۲۰۰۰۰-۵	جبران زیان عملیات آب و فاضلاب روستایی سراسر کشور	۲,۵۰۰,۰۰۰	۰	۲,۵۰۰,۰۰۰
۳	۵۳۰۰۰۰-۸	شرکت‌های سهامی آب منطقه‌ای و سازمان آب و برق خوزستان - موضوع ماده (۶۳) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت	۰	۳۸۲,۵۰۰	۳۸۲,۵۰۰
۴	۵۳۰۰۰۰-۳۰	شرکت مدیریت منابع آب ایران - ساماندهی رودخانه‌های کشور موضوع بند «و» تبصره «۸» قانون بودجه	۰	۹۰,۰۰۰	۹۰,۰۰۰
۵	۵۳۰۰۰۰-۴۴	شرکت‌های سهامی آب منطقه‌ای و سازمان آب و برق خوزستان - اجرای طرح‌های تعادل‌بخشی و تغذیه مصنوعی آب‌های زیرزمینی	۰	۱۳۵,۰۰۰	۱۳۵,۰۰۰
	۵۳۰۰۰۰-۸۰	تکمیل طرح‌های مهار و تنظیم آب‌های مرزی از محل عواید طرح‌های تکمیل شده	۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰
۶	۵۳۰۰۰۰-۵۲	تعادل‌بخشی و بهبود بهره‌برداری آب با توزیع استانی و جبران خسارت کشاورزان آسیب‌دیده از خشکسالی	۰	۴,۵۰۰,۰۰۰	۴,۵۰۰,۰۰۰
	۵۵۰۰۰۰-۲	تأمین آب، آبرسانی اضطراری به شهرها و روستاها با اولویت مشارکت بخش غیردولتی و جبران حقایقه‌های قانونی منتقل شده به بخش شرب	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۳۰,۰۰۰,۰۰۰
۷	۵۵۰۰۰۰-۳۹	تقویت اعتبارات طرح‌های فاضلاب شهرهای دارای تنش	۰	۹۰۰,۰۰۰	۹۰۰,۰۰۰

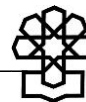
ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان	هزینه‌ای	تملك‌دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع	
۸	۵۶-۵۵۰۰۰۰	ساماندهی رودخانه کشف رود	۰	۲۲۵,۰۰۰	۲۲۵,۰۰۰	
	۵۳-۵۵۰۰۰۰	آبرسانی به زاهدان از دشت تهلاب	۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	
۹	۸۲-۵۵۰۰۰۰	سامانه انتقال آب از سد آزاد به تصفیه‌خانه سنندج	۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	
	۸۱-۵۵۰۰۰۰	مطالعات و اکتشاف آب‌های ژرف- با اولویت زابل	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	
جمع کل					۱۴۷,۲۳۲,۵۰۰	۱۲۸,۷۳۲,۵۰۰

مأخذ: همان.

۵. عملکرد اعتبارات بخش آب در هشت‌ماهه اول سال ۱۴۰۰

جدول ۵ عملکرد اعتبارات برنامه‌های مختلف فصول منابع آب و آب و فاضلاب را در هشت ماه اول سال ۱۴۰۰ نشان می‌دهد. براساس ارقام این جدول عملکرد اعتباری برنامه‌های مختلف فصل منابع آب و فصل آب و فاضلاب به ترتیب ۸۰ و ۸۵ درصد بوده است. درصد عملکرد اعتباری برای کل بخش آب نیز ۸۰ درصد است. کمترین عملکرد اعتباری برای برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل و بیشترین آن نیز برای برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک بوده است. در فصل آب و فاضلاب نیز بیشترین عملکرد اعتباری مربوط به برنامه ارائه خدمات آب شهری و روستایی است. ارقام مذکور حاکی از عملکرد بودجه‌ای نسبتاً مناسب بخش آب در سال ۱۴۰۰ است.

همان‌طور که ارقام این جدول نشان می‌دهد، اعتبارات مربوط به برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک، برنامه عرضه آب، برنامه تأمین آب، در هشت ماه اول سال ۱۴۰۰ از عملکرد بودجه‌ای بسیار مناسبی برخوردار بوده‌اند. عملکرد بودجه‌ای به نسبت پایین‌تر برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب و برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل با توجه به اهمیت این برنامه‌ها در ارتقای بهره‌وری و همچنین کاهش خسارات سیل‌های احتمالی باید مورد توجه قرار گیرد.

جدول ۵. عملکرد اعتبارات برنامه‌های مختلف بخش آب در هشت ماه اول سال ۱۴۰۰

(میلیون ریال)

برنامه	مصوب ۱۴۰۰	تخصیص	درصد عملکرد
برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب	۷,۹۷۰,۰۰۰	۵,۳۷۰,۰۰۰	۶۵
برنامه تأمین آب	۲۱,۷۴۰,۰۰۰	۱۶,۴۴۰,۰۰۰	۷۳
برنامه عرضه آب	۳۴,۲۲۰,۰۰۰	۳۰,۲۵۰,۰۰۰	۸۶
برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل	۵,۸۴۰,۰۰۰	۳,۶۴۰,۰۰۰	۶۲
برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک	۱۹,۸۳۰,۰۰۰	۱۷,۵۸۰,۰۰۰	۸۹
جمع فصل منابع آب	۸۹,۶۰۰,۰۰۰	۷۳,۲۸۰,۰۰۰	۸۰
برنامه ارائه خدمات آب شهری و روستایی	۹,۹۶۰,۰۰۰	۱۰,۱۶۰,۰۰۰	۱۰۲
برنامه توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب	۲۴,۹۸۰,۰۰۰	۱۹,۵۷۰,۰۰۰	۷۸
جمع فصل آب و فاضلاب	۳۴,۹۴۰,۰۰۰	۲۹,۷۳۰,۰۰۰	۸۵
جمع کل فصول مربوطه (بخش آب)	۱۳۲,۱۹۰,۰۰۰	۱۰۷,۵۹۰,۰۰۰	۸۰

مأخذ: وزارت نیرو، سال ۱۴۰۰.

۶. اظهار نظر کارشناسی و پیشنهادها

جهت‌گیری‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در بخش آب

با مروری بر احکام و ارقام لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در بخش آب می‌توان جهت‌گیری‌های اصلی بخش آب را در لایحه به شرح زیر عنوان کرد:

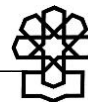
- انقباضی بودن بودجه فصل منابع آب،
- افزایش اعتبارات فصل آب و فاضلاب،
- تأمین اعتبار لازم به‌منظور تکمیل و بهره‌برداری از برخی از طرح‌های سدسازی، آبرسانی و شبکه‌های آبیاری و زهکشی،
- افزایش چشمگیر اعتبارات مربوط به برنامه‌های تأمین آب،
- حذف ردیف اعتبارات مربوط به برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک،
- افزایش اعتبارات برنامه ارائه خدمات آب شهری و روستایی،
- لحاظ کردن اعتبارات مربوط به خرید تضمینی آب استحصالی و پساب تصفیه شده از بخش غیردولتی،

- استانی شدن اعتبارات تعداد قابل توجهی از طرح‌های ملی در بخش آب و آب و فاضلاب،
- حذف ردیف‌های اعتباری شرکت‌ها و دستگاه‌های تابعه وزارت نیرو و در نظر گرفتن اعتبارات آنها ذیل دستگاه‌های اصلی و به صورت کلی.

موضوع طرح‌های آبیاری تحت فشار و نوین و اعتبارات مربوطه

اعتبارات تخصیص‌یافته در سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۸ برای سامانه‌های نوین آبیاری بیش از ۷۰۰۰۰ میلیارد ریال بوده است. اعتبارات مذکور عمدتاً صرف سامانه‌های آبیاری تحت فشار شده است و محل‌های تأمین آن نیز از سه محل درآمد عمومی، سایر ردیف‌ها در قوانین بودجه سالیانه و اعتبارات تخصیص‌یافته از صندوق توسعه ملی است. نکته مهم قابل ذکر این است که براساس برخی مواد قانونی برنامه‌های توسعه، که در بخش قبل اشاره شد، سهم چشمگیری از این اعتبارات به صورت بلاعوض به مردم پرداخت شده است.

از اوایل دهه ۱۳۹۰ مراجع معتبر داخلی و خارجی نسبت به کارکرد سامانه‌های نوین آبیاری در صرفه‌جویی واقعی آب کشاورزی دچار تردید شدند. از طرفی نیز تبعات توسعه آنها را در افزایش مصرف آب و سطح زیرکشت و تغییر الگو به سمت گیاهان پرمصرف (به‌خصوص باغی) هشدار داده شد. همچنین این مطالعات عموماً نشان داد که توسعه این‌گونه سامانه‌های آبیاری، در واقعیت امر، مصرف آب را بالا برده یا تأثیری بر مصرف آب نداشته است. همچنین، بهره‌وری آب در واحد آب مصرفی نیز کم‌وبیش ثابت باقی مانده است. استفاده از روش‌های نوین آبیاری در غیاب کنترل تخصیص آب (مانند نصب کنتورهای هوشمند)، معمولاً شرایط را بدتر خواهد کرد و سبب می‌شود تا مصرف آب در واحد سطح بالا رود، سطح زیرکشت افزایش یابد، کشاورزان ترغیب شوند تا آب را بیشتر و از منابع آب زیرزمینی عمیق‌تری برداشت نمایند. نتیجه اینکه کنترل دسترسی به آب، باید مقدم بر به‌کارگیری روش‌های پیشرفته آبیاری باشد. به همین ترتیب از منظر بهره‌وری آب، این سامانه تفاوت چندانی با آبیاری سطحی ندارد (چنانچه مبنا مصرف واقعی آب باشد، نه برداشت آب). همچنین در توسعه این سامانه‌ها، باید توجه گردد که پیش‌نیازهایی لازم است که مهم‌ترین آنها عبارتند از: امکان مدیریت تخصیص، کنترل افزایش سطح و تغییر الگوی کشت. بدون چنین زیرساخت‌هایی، گزارش‌ها و مشاهدات نشان می‌دهد که توسعه این سامانه‌ها حتی می‌تواند منجر به افزایش مصرف آب نیز شوند. یک مصداق مهم در تأیید موارد فوق نیز، عدم بهبود بیلان منفی کشور و تراز منفی منابع آب زیرزمینی در طول تمام برنامه‌های توسعه کشور است. توضیح بیشتر اینکه بررسی روند افت منابع آب زیرزمینی به استناد آمار موجود، گویای عدم تأثیر آنها در تحقق اهداف برنامه‌های توسعه برای جبران کسری بیلان منفی کشور بوده است. بدین ترتیب با توجه به مطالب عنوان شده، کاملاً ضروری است تا سیاست‌های صرفه‌جویی آب، ارزیابی میزان اثربخشی این روش‌ها، متناسب با افزایش راندمان آبیاری در این روش‌ها اقدام به اصلاح حقایق‌های زارعین، تخصیص بودجه‌های عمومی و

یارانه‌های مربوط بازننگری اساسی شوند و درنهایت رویکردهای جدیدی برای جبران کسری مخازن آب زیرزمینی و حفظ پایداری سرزمین مورد توجه قرار گیرند. متأسفانه علی‌رغم هشدار و تأکید چندین‌باره درخصوص این موضوع، اصلاح روندهای تخصیص بودجه و هدفگذاری درباره روش‌های آبیاری تحت فشار مورد توجه مسئولان و سیاستگذاران ذی‌ربط قرار نمی‌گیرد.

موضوع حق‌النظاره منابع آب زیرزمینی (تبصره «۸» بند «ه»)

تا اوایل دهه ۱۳۷۰ تعداد چاه‌های کشور کمتر از ۳۰۰ هزار حلقه بوده است، ولی براساس رویکرد و سیاست‌های توسعه‌ای با گذشت ۲۵ سال تعداد چاه‌های بهره‌برداری در حدود ۶۵ درصد افزایش داشته که این امر منجر به افزایش حجم پروانه‌های صادره به حدود ۵۰ میلیارد مترمکعب شده است. علی‌رغم افزایش تعداد چاه‌های مجاز و غیرمجاز به دلیل محدودیت پتانسیل آبخوان، میزان برداشت نسبت به سال‌های قبل بیشتر نشده و در دامنه ثابت باقی مانده است و اخیراً با کاهش برداشت نیز همراه بوده است که این موضوع درحقیقت حکایت از فرسوده و ناتوان شدن این سرمایه ملی دارد. منابع آب زیرزمینی حدود ۵۷ درصد از نیاز آب شرب شهری، ۸۳ درصد از نیاز آب شرب روستایی و ۵۲ درصد از آب کشاورزی کشور و در مجموع ۵۵ درصد از کل نیاز بخش‌های مختلف کشور را تأمین می‌کنند. در نتیجه ادامه وضع موجود تبعاتی بسیار منفی و جبران‌ناپذیر را برای کشور در پی خواهد داشت و درنهایت امنیت ملی را تحت‌الشعاع قرار خواهد داد. شایان ذکر است که روند تخریب منابع آب زیرزمینی از سال ۱۳۶۱ شروع شده و هیچ‌یک از برنامه‌های توسعه پنج‌ساله در بهبود این وضعیت موفق نبوده‌اند. بررسی کارشناسی قوانین مرتبط با منابع آب زیرزمینی آشکار می‌کند که قوانین موضوعه تصویب شده اخیر نه تنها در بهبود وضعیت نقش نداشته‌اند، بلکه به‌نوعی خود باعث تشدید وضعیت نامطلوب شده‌اند. در سال ۱۳۸۳ با تصویب قانون تأمین منابع مالی برای جبران خسارات ناشی از خشکسالی و یا سرمازدگی و به استناد ماده (۳) آن، از ابتدای سال ۱۳۸۴ دریافت هرگونه وجه (به‌عنوان حق‌النظاره آب) از فعالیت‌های بخش کشاورزی و دامداری در شرایطی نه تنها مکانیزه نبوده، بلکه با روش سنتی و با مصرف بالای مصرف آب بهره‌برداری می‌شوند، ممنوع شده است. این موضوع خود سبب بی‌انگیزگی بهره‌برداران برای اصلاح روش‌های بهره‌برداری و بهینه‌سازی مصرف آب را سبب شده است که قانونگذار در قریب ۶۰ سال قانونگذاری گذشته تلاش برای آماده‌سازی بسترهای لازم در این خصوص داشته، به‌طوری که در مقررات و قوانین قبلی، تعیین آب‌بها و عوارض (حق‌النظاره) آب کشاورزی براساس قیمت تمام شده آب صورت می‌گرفت که پس از چندین نوبت تغییر، آب‌بهای کشاورزی که تا پیش از آن به‌صورت سالیانه از مصرف‌کننده دریافت می‌شد، براساس درصدی از ارزش محصول کاشته شده محاسبه می‌شد. ولی درنهایت ماده (۳) قانون تأمین منابع مالی برای جبران خسارات ناشی از خشکسالی و یا سرمازدگی، موجب رایگان شدن برداشت از منابع آب زیرزمینی شد. از جمله پیامدهای قانون حذف

حق‌النظاره می‌توان به بی‌توجهی به ارزش آب و نادیده گرفتن اهمیت خدمات و آثار اقتصادی آن، تضعیف نظارت سالیانه بر چاه‌ها، نادیده گرفتن عدالت اقتصادی و اجتماعی، حذف مشارکت بهره‌برداران در مدیریت آب و حفظ آب مصرفی و عدم مطالبه نظارت قوی بر منابع آب و تضعیف مسئولیت‌پذیری بهره‌برداران اشاره نمود. زیرا عدم اخذ هرگونه وجه از بهره‌برداران کشاورزی، موجب بالا رفتن تقاضا و بهره‌برداری بی‌رویه (اضافه برداشت چاه‌های مجاز) با افزایش در سطوح زیرکشت و تعداد چاه‌های غیرمجاز شد و همچنین به تبع آن سازگار نشدن بهره‌برداران با شرایط اقلیمی و عدم توجه آنها به توصیه‌های کارگزاران دولتی مبنی بر رعایت برداشت متناسب با توان آبخوان‌ها را نیز فراهم ساخت.

با توجه به توضیحات فوق، موضوع بند «ه» تبصره «۸» لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ مبنی بر دریافت حداکثر مبلغ ۶۰۰ ریال به‌ازای هر مترمکعب از مصرف‌کنندگان کشاورزی منابع آب زیرزمینی با توجه به شرایط اقتصادی و اقلیمی مناطق مختلف کشور، گامی مثبت و قابل تأیید در جهت اصلاح وضعیت نامطلوب موجود منابع آب زیرزمینی است. اما باید توجه داشت با توجه به شرایط بحرانی منابع آب زیرزمینی، لازم است که درآمد حاصل از حق‌النظاره به برنامه‌های تعادل‌بخشی و جبران کسری منابع آب زیرزمینی اختصاص یابد.

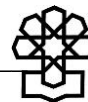
موضوع حذف ردیف‌های اعتباری شرکت‌ها و دستگاه‌های مرتبط با بخش آب و اختصاص

بودجه مربوطه به دستگاه‌های اصلی (شرکت‌های مادر)

در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ اعتبارات هزینه‌ای و تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای شرکت‌های سهامی آب منطقه‌ای، شرکت‌های آب و فاضلاب و دستگاه‌های مرتبط با وزارت نیرو در ردیف‌های جداگانه و مشخص آورده شده بود که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ این ردیف‌ها حذف شده و اعتبارات مربوط به آنها به صورت کلی و ذیل دستگاه‌های اصلی (شرکت‌های مادر) آورده شده است. این موضوع اگرچه ممکن است مزایایی مانند امکان مدیریت جامع اعتبارات توسط دستگاه اصلی را داشته باشد، اما با سیاست تمرکززدایی مغایرت داشته و احتمال ایجاد بی‌نظمی‌هایی نیز در این زمینه وجود خواهد داشت.

موضوع استانی شدن اعتبارات بخش عمده‌ای از طرح‌های مربوط به بخش آب و آب و فاضلاب

در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ قریب به ۳۶۰ طرح ملی در بخش آب وجود داشته است که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، اعتبارات حدود ۱۳۱ طرح به صورت استانی شده است. از میان طرح‌هایی که اعتبار آنها به صورت استانی شده است، تعداد ۱۱۹ طرح مربوط به عرضه و تأمین آب است. چنانچه در نحوه هزینه‌کرد این اعتبارات در سطح استانی تغییر و یا خللی ایجاد شود، موضوع تأمین آب دچار مشکلاتی خواهد شد که ابعاد آن می‌تواند بسیار وسیع باشد. این موضوع در بخش طرح‌های مربوط به فاضلاب به

مراتب بیشتر دیده می‌شود به‌نحوی که از میان ۱۴۲ طرح ملی مربوط به فاضلاب، تنها ۴۹ طرح به‌صورت ملی باقی مانده‌اند و اعتبارات مابقی طرح‌ها، استانی شده است. با توجه به اینکه موضوع تأمین و عرضه آب و همچنین توسعه تأسیسات فاضلاب از وظایف حاکمیتی وزارت نیرو است و با توجه به حساسیت این طرح‌ها، ملی بودن اعتبارات آنها زمینه اقدام مناسب و برنامه‌ریزی‌های بلندمدت را فراهم خواهد کرد.

لزوم لحاظ الزامات قانونی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در ردیف‌های بودجه

در تعدادی از ردیف‌های طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، در لایحه بودجه پیشنهادی، از تعابیر همزمانی مطالعه و اجرا استفاده شده است که این موضوع مخالف دستورالعمل اجرایی ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی (۲) مصوب ۱۳۹۳ است. همچنین درخصوص تعدادی از طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل آب که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ آورده شده است، الزام داشتن مجوزهای زیست‌محیطی لحاظ نشده است که لازم است، دستگاه‌های نظارتی درخصوص این موضوع توجه کافی داشته باشند.

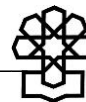
پیشنهادها

جدول ۶ پیشنهادهای اصلاحی و جدید مربوط به تبصره‌های ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کشور در بخش آب را به‌همراه دلایل کارشناسی مربوطه نشان می‌دهد.

جدول ۶. پیشنهادهای مربوط به تبصره‌های ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

دلایل کارشناسی	پیشنهاد (اصلاحی، حذف و الحاقی)	تبصره لایحه بودجه سال ۱۴۰۱
۳۰۴	با توجه به اینکه در حال حاضر حدود ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال اوراق مالی اسلامی با تضمین اصل و سود توسط خود منتشر و برای مدیریت تنش آبی در اختیار وزارت نیرو قرار گیرد.	الحاقی به تبصره «۵»
با توجه به حذف ردیف اعتباری مربوط به برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک و ناتمام ماندن این طرح‌ها علی‌رغم سرمایه‌گذاری‌های انجام شده در این زمینه، پیشنهاد می‌شود اعتبار لازم برای تکمیل این طرح‌ها از محل اوراق مالی اسلامی، در اختیار وزارت نیرو قرار گیرد.	به دولت اجازه داده می‌شود تا سقف یکصد هزار میلیارد (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال اوراق مالی اسلامی با تضمین اصل و سود توسط خود منتشر و برای تکمیل طرح‌های مهار آب‌های مرزی و خروجی از کشور در اختیار وزارت نیرو قرار دهد.	الحاقی به تبصره «۵»
در بسیاری از مناطق کشور و هدررفت آب به دلیل مشکلات موجود، پیشنهاد می‌شود	به شرکت‌های تابعه و وابسته به وزارت نیرو اجازه داده می‌شود با رعایت ملاحظات امنیتی کشور از محل واگذاری بخشی از	باقی بند «ط» تبصره «۱۵» قانون بودجه سال ۱۴۰۰

دلایل کارشناسی	پیشنهاد (اصلاحی، حذف و الحاقی)	تبصره لایحه بودجه سال ۱۴۰۱
<p>بند «ط» تبصره «۱۵» قانون بودجه سال ۱۴۰۰ در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نیز آورده شود.</p>	<p>املاک و دارایی‌های خود نسبت به تأمین مالی طرح‌های نوسازی تأسیسات و شبکه فرسوده آب و برق کشور از جمله مناطق کمتر توسعه یافته و طرح‌های نیمه‌تمام تا سقف دویست هزار میلیارد (۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال اقدام کنند.</p>	
<p>بررسی برنامه‌های گذشته نشان می‌دهد که توسعه سامانه‌های آبیاری تحت فشار از مهم‌ترین اقداماتی است که برای جبران بیلان آبی منفی، مقابله با خشکسالی، احیای تالاب‌ها، افزایش بهره‌وری و غیره در دستور کار دولت بوده است. این امر در قانون برنامه توسعه ششم (ماده ۳۵) بند «ب» نیز مجدداً مورد تأکید قرار گرفته است. اما مراجع معتبر ملی و جهانی، نسبت به کارکرد این سامانه‌ها تردید جدی دارند که، حتی در صورت عدم رعایت ملزومات آنها، مشابه هر فناوری دیگر، می‌تواند آثار عکس مانند افزایش مصرف آب و تخریب محیط‌زیست را به دنبال داشته باشد. بنابراین اجرای موفقیت‌آمیز این سامانه‌ها مستلزم رعایت اصول و مواردی از جمله جلوگیری از افزایش سطح زیرکشت، رعایت الگوی کشت و ممانعت از کشت محصولات با نیاز آبی بالا و موارد دیگر است.</p>	<p>در راستای اجرای بند «ب» ماده (۳۵) قانون برنامه ششم توسعه، دولت مکلف است اعتبارات مورد نیاز را از محل طرح‌های ذیل برنامه‌های ۱۳۰۶۰۱۲۰۰۰ و ۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰ به‌عنوان سهم کمک بلاعوض دولت هزینه کند. سهم باقی‌مانده به‌عنوان سهم بهره‌برداران به‌صورت نقدی یا تأمین کارگر و تأمین مصالح یا کارکرد وسایل راه‌سازی و نقلیه یا تهاتر زمین و یا نصب شمارشگر (کنتور)های هوشمند بر روی چاه‌های دارای پروانه بهره‌برداری قابل پذیرش است. وزارت نیرو موظف است پس از اجرای طرح، نسبت به نصب کنتر هوشمند اقدام و پروانه بهره‌برداری را اصلاح نماید. در صورت مصرف کمتر آب نسبت به متوسط مصرف عرفی منطقه و افزایش بهره‌وری، مشوق‌های مالی معادل ارزش آب صرفه‌جویی شده برای کشاورزان از سوی دولت در نظر گرفته شود.</p>	<p>تبصره «۸» بند «الف»</p>
<p>در حال حاضر تقریباً اغلب محدوده‌های بزرگ و بااهمیت از نظر منابع آب زیرزمینی کشور از بین رفته و میزان کسری آبخوان‌های کشور به حدود ۱۴۰ میلیارد مترمکعب رسیده است. متوسط افت سالیانه آبخوان‌های کشور حدود ۵۵ سانتیمتر و متوسط افت جمعی آبخوان‌های کشور طی ۵۰ سال اخیر حدود ۲۵ متر است. در حال حاضر از ۶۰۹ محدوده مطالعاتی کشور، تنها ۱۹۹ محدوده آزاد بوده و مابقی ۴۱۰ محدوده ممنوعه و ممنوعه بحرانی است. با توجه به حجم آب مصرفی در بخش‌های مختلف، وابستگی بخش کشاورزی به آب</p>	<p>ه) در اجرای بند «ب» ماده (۳۳) قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی و برای حفظ و صیانت از آبخوان‌های کشور، شرکت‌های آب منطقه‌ای استان‌ها و سازمان آب و برق خوزستان مکلفند با توجه به شرایط اقتصادی و اقلیمی مناطق مختلف کشور از مصرف‌کنندگان آب کشاورزی برای چاه‌های مجاز فاقد شمارشگر (کنتور) هوشمند براساس پروانه بهره‌برداری آنها و برای چاه‌های مجاز دارای شمارشگر (کنتور) هوشمند براساس برداشت مجاز از آنها به‌زای هر مترمکعب برداشت آب از آبخوان‌ها،</p>	<p>تبصره «۸» بند «ه»</p>

دلایل کارشناسی	پیشنهاد (اصلاحی، حذف و الحاقی)	تبصره لایحه بودجه سال ۱۴۰۱
<p>زیرزمینی به مراتب بفرنج‌تر است. در برخی دشت‌ها، افت مستمر منابع آب زیرزمینی و عدم تأمین آب، سبب شده تا بسیاری از اراضی مرغوب بلااستفاده مانده و بسیاری از باغات چندین ساله رو به نابودی بروند. با توجه به وضعیت بحرانی منابع آب زیرزمینی و همچنین با توجه به اینکه جبران خسارت ناشی از خشکسالی در قوانین دیگر از جمله قانون «تأمین منابع مالی برای جبران خسارت ناشی از خشکسالی و یا سرمازدگی» لحاظ شده است، لذا پیشنهاد می‌شود منابع حاصل از اجرای این بند، برای بهبود شرایط منابع آب زیرزمینی در نظر گرفته شود.</p>	<p>حداکثر معادل ششصد (۶۰۰) ریال متناسب با کشت غالب منطقه و میزان درآمد کشاورزان طبق دستورالعمل مشترک وزرای نیرو و جهاد کشاورزی، دریافت و به ردیف شماره ۱۶۰۱۱۲ جدول (۵) این قانون نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نمایند. معادل مبلغ واریزی پس از مبادله موافقتنامه از محل ردیف ۵۲-۵۳۰۰۰۰ جدول (۹) این قانون به کشاورزان خسارت‌دیده از خشکسالی از طریق صندوق بیمه محصولات کشاورزی، خسارت نکشت به کشاورزان همان منطقه، برای اجرای برنامه‌های تعادل‌بخشی، آبخیزداری و اجرای طرح‌های افزایش بهره‌وری آب پرداخت می‌گردد. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارتخانه‌های نیرو و جهاد کشاورزی و سازمان برنامه و بودجه کشور تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. در اجرای این بند، اساسنامه صندوق بیمه محصولات کشاورزی اصلاح و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. درخصوص چاه‌های غیرمجاز وفق بند «ه» ماده (۴۵) قانون توزیع عادلانه آب نسبت به مسلوب‌المنفعه نمودن این چاه‌ها اقدام و جریمه مربوط به میزان برداشت آب تا زمان انسداد چاه به‌ازای هر مترمکعب حداکثر سه هزار (۳,۰۰۰) ریال متناسب با افت سفره و حجم کسری مخزن سفره که حسب دستورالعمل وزیر نیرو تعیین می‌شود، دریافت می‌گردد.</p>	
<p>با توجه به توضیحات ارائه شده در بخش‌های قبل و لزوم تأمین اعتبارات مطمئن برای تهیه دستگاه‌های اندازه‌گیری و کنتورهای هوشمند، لازم است که اعتبارات مربوط به نصب کنتورهای هوشمند از محل‌های مطمئن و قابل تأمین انجام گیرد.</p>	<p>تبصره «۸» بند «الف» - در راستای اجرای بند «ب» ماده (۳۵) قانون برنامه ششم توسعه، دولت مکلف است اعتبارات مورد نیاز را از محل طرح‌های ذیل برنامه‌های ۱۳۰۶۰۱۲۰۰۰ و ۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰ به‌عنوان سهم کمک بلاعوض دولت هزینه کند. سهم باقی‌مانده به‌عنوان سهم بهره‌برداران به‌صورت نقدی یا تأمین کارگر و تأمین مصالح یا کارکرد نقدی یا تأمین کارگر و تأمین مصالح یا کارکرد وسایل راه‌سازی و نقلیه یا تهاتر زمین و یا نصب کنتورهای هوشمند بر روی چاه‌های</p>	<p>تبصره «۸» بند «الف» - در راستای اجرای بند «ب» ماده (۳۵) قانون برنامه ششم توسعه، دولت مکلف است اعتبارات مورد نیاز را از محل طرح‌های ذیل برنامه‌های ۱۳۰۶۰۱۲۰۰۰ و ۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰ به‌عنوان سهم کمک بلاعوض دولت هزینه کند. سهم باقی‌مانده به‌عنوان سهم بهره‌برداران به‌صورت نقدی یا تأمین کارگر و نقلیه یا کارکرد وسایل راه‌سازی و نقلیه یا تهاتر زمین و یا نصب کنتورهای هوشمند بر روی چاه‌های دارای پروانه بهره‌برداری قابل</p>

تبصره لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	پیشنهاد (اصلاحی، حذف و الحاقی)	دلایل کارشناسی
پذیرش است.	دارای پروانه بهره‌برداری قابل پذیرش است. در این طرح‌ها، نصب کنتورهای هوشمند بر روی چاه‌های دارای پروانه بهره‌برداری از محل سهم دولت انجام می‌شود.	
الحاقی به تبصره «۸»	اموال و دارایی‌های انتقالی از شرکت‌های آب و فاضلاب روستایی به شرکت‌های آب و فاضلاب استانی مشمول حکم مندرج در «قانون واگذاری مالکیت مربوط به تأسیسات آب و فاضلاب» مصوب ۱۴۰۰/۰۵/۱۴ می‌شوند.	به منظور تعیین تکلیف اموال و دارایی‌های شرکت‌های آب و فاضلاب روستایی پس از اجرای برنامه یکپارچه‌سازی و تشکیل شرکت‌های آب و فاضلاب استانی که قبل از تصویب این قانون انجام شده است، پیشنهاد می‌شود این بند در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در نظر گرفته شود.

نتیجه‌گیری

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ اعتبارات بخش آب (فصل منابع آب و فصل آب و فاضلاب) حدود یک‌پنجم کل اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای امور اقتصادی کشور را تشکیل می‌دهد که سهم اعتبارات بخش آب در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نسبت به قانون سال ۱۴۰۰ کاهش داشته است.

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، مشابه سایر بودجه‌های سنواتی اعتبارات بخش آب (شامل فصل منابع آب و فصل آب و فاضلاب) از رقم بالای اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای برخوردار است. مجموع اعتبارات مذکور در لایحه برای بخش آب بالغ بر ۱۳۶,۲۷۵,۳۲۰ میلیون ریال است. موارد مهم قابل نتیجه‌گیری گزارش را می‌توان به شرح زیر بیان کرد:

- کاهش ۱ درصدی اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای فصل منابع آب، مندرج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نسبت به رقم مصوب قانون بودجه سال ۱۴۰۰،

- رشد ۲۱/۷ درصدی اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای فصل آب و فاضلاب، مندرج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نسبت به رقم مصوب قانون بودجه سال ۱۴۰۰،

- افزایش اعتبارات مربوط به برنامه تأمین آب و حذف برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک و در نظر گرفتن موضوع خرید تضمینی آب استحصالی و پساب تصفیه شده از بخش غیردولتی (از محل یارانه‌ها)،

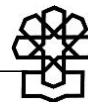
- عملکرد ۸۰ درصدی اعتبارات فصل منابع آب در هشت‌ماهه اول سال ۱۴۰۰،

- عملکرد ۸۵ درصدی اعتبارات فصل آب و فاضلاب آب در هشت‌ماهه اول سال ۱۴۰۰،

- استانی شدن اعتبارات بسیاری از طرح‌های بخش آب و آب و فاضلاب،

- حذف ردیف‌های اعتباری شرکت‌ها و دستگاه‌های مرتبط با بخش آب و اختصاص بودجه مربوطه

به دستگاه‌های اصلی (شرکت‌های مادر)،

- در نظر گرفتن اعتبار بالغ بر ۱۳۰,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال در ردیف ۲-۵۵۰۰۰۰۰ جدول جدول اعتبارات ردیف‌های متفرقه، برای تأمین آب، آبرسانی اضطراری به شهرها و روستاها با اولویت مشارکت بخش غیردولتی و جبران حقایقه‌های قانونی منتقل شده به بخش شرب،
- گام مثبت و قابل تأیید در جهت برقراری حق‌النظاره منابع آب زیرزمینی،
- لزوم توجه به اثربخشی طرح‌های آبیاری تحت فشار و نوین در صرفه‌جویی واقعی آب،
- لزوم توجه به چالش‌های مختلف در زمینه تکمیل و اتمام طرح‌های توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک،
- لزوم ممانعت از تصویب طرح‌هایی تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای که عنوان مشترک مطالعات و اجرا را دارند،
- لزوم ممانعت از تصویب طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای که برخی الزامات قانونی از جمله مجوزهای زیست‌محیطی را ندارند.

منابع و مأخذ

۱. لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور.
۲. قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور.
۳. قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه.
۴. وزارت نیرو، ۱۴۰۰، گزارش عملکرد (تخصیص) بودجه سال ۱۴۰۰ بخش آب.

شماره مسلسل: ۱۷۹۷۵

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور ۳۰. بخش آب

نام دفتر: مطالعات زیربنایی (گروه آب)

تهیه و تدوین کنندگان: مهدی مظاهری، نرجس‌السادات عبدالمنافی

مدیر مطالعه: جمال محمدولی سامانی

ناظر علمی: علیرضا رهایی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

۲. بخش آب

۳. امور آب

۴. آب و فاضلاب

۵. اعتبارات

تاریخ انتشار: ۱۴۰۰/۱۰/۱۳